

Tantárgy:	Magyar irodalom
Integrálva:	Művészetek: dráma és színház

Évfolyam:	11.
------------------	------------

Időkeret: magyar irodalom	3	óra/hét	108	óra/év
Időkeret: művészetek (dráma és színház)	1	óra/hét	36	óra/év

A 11. évfolyamon az irodalom tantárgyban integráltan jelenik meg a „Művészetek: dráma és színház” modul. Ez a magyar irodalom tantárgy heti 3 órás időkeretéhez ad még heti 1 órát. A modul integrálása lehetővé teszi, hogy a színpadi jelenlétet a diákok maguk is kipróbálhassák, megérezzék, hogy mi a különbség a leírt, a kimondott szöveg és az előadott jelenet között. Vegyék észre, mivel és hogyan változik, gazdagodik a szöveg az előadás során, mennyiben más a megformálása, hatása egy színpadi műnek. A modul integrálásának köszönhetően az irodalomórák gyakorlati oldala felerősödik, fejleszti a diákok kreativitását, valamint az emberi élethelyzetek megértését, egyben az önkifejezést, önismeretet, emberismeretet is. Lehetővé teszi, hogy a szövegben jobban elmélyedjünk, ezzel elősegíti a szöveg jelentésrétegeinek alaposabb vizsgálatát. Hangsúlyosabbá válik az együttműködés, kooperáció szerepe, a közösséget megerősíti a közös cél, a közös élmény és a közös siker. A modul az irodalom élményének megélt, cselekvő változatát mutatja meg a diákoknak, miközben rengeteg társas és kommunikációs készségük fejlődik.

A modul keretében tartott órákat zárójelben jelezzük az adott témánál, illetve a témakörnél az óraszámokat is külön jelezzük (x+ a dráma és színház modul órakeretéből felhasznált órák száma)

Témakörök óraszámjai:

Témakör	A kerettantervben előírt órák száma	Tervezett óraszám a szabadon felhasználható órákkal növelve (+ a dráma és színház modul integrált órái)
Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	25	40 (22+18)
A XIX. század második felének világirodalma. A realizmustól a klasszikus modernség irodalmáig	13	27 (14+13)
A magyar irodalom a XX. században	44	77 (72+5)
Szabadon felhasználható órák száma	26	
Művészetek modul (Színház és dráma)	36	
Összes óra	144 (108+36)	144 (108+36)

TANULÁSI EREDMÉNYEK A 11. ÉVFOLYAMON

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:

- ismeri a XIX. század második felének, és a XX. század első felének irodalmát
- ismeri a megjelenő stílusirányzatokat, felismerje azok jellemzőit
- ismeri a korszak neves világirodalmi alkotóit, egy-két művük alapján tudja őket bemutatni, a korszakban elhelyezni
- ismeri a korszak magyar alkotóit, életművüket, főbb műveiket, felismeri szerepüket és jelentőségüket a magyar irodalom és a kultúra területén
- felismeri, hogy a személyes sors és a történelem hat az irodalomra
- az irodalmi mű értelmezése során figyelembe veszi a mű keletkezéstörténeti háttérét, a műhöz kapcsolható filozófiai, esztétörténeti szempontokat is;
- tudja az ismert műveket a tanult szempontok alapján összefüggő szövegben elemezni szóban és írásban is
- az irodalom különböző korszakaiból származó művekben a visszatérő témákat, motívumokat észleli, felismeri, képes összehasonlítani
- tud ismeretlen művet önállóan elemezni (a tanult szempontok alapján)
- tud műelemző esszét írni ismert és ismeretlen műről
- szóbeli megnyilatkozása kulturált, a helyzetnek megfelelő, összefüggő
- a nyilvánosság előtt is képes kinyilvánítani a gondolatait
- képes együttműködni társaival, ha a helyzet vagy feladat ezt kívánja
- csoportban, közösségben feladatot vállal a saját képességeinek megfelelően
- amit vállal, azt meg is csinálja
- tiszteletben tartja mások nézeteit, kulturáltan, higgadtan képviseli a saját álláspontját
- képes a magyar irodalomban és a világirodalomban megjelenő irodalmi témákat, stílusokat összehasonlítani, ezek összefüggéseit és különbségeit felismeri
- összehasonlít egy adott irodalmi művet annak adaptációival (film, festmény, zenemű, animáció stb.), összehasonlításakor figyelembe veszi az adott művészeti ágak jellemző tulajdonságait;
- gondolatai, ismeretei kifejtésekor törekszik a pontos és szakszerű fogalmazásra, figyel a nyelvhelyességre, írásban a helyesírásra is
- epikai és drámai művekben önállóan értelmezi a cselekményszálakat, a szerkezet, az időszerkezet (lineáris, nem lineáris), a helyszínek és a jellemek összefüggéseit;
- epikus és drámai művekben rendszerbe foglalja a szereplők viszonyait, valamint összekapcsolja azok motivációját és cselekedeteit;
- epikus művekben értelmezi a különböző elbeszélismódok szerepét (tudatábrázolás, egyenes és függő beszéd, mindentudó és korlátozott elbeszélő stb.);
- a drámai mű értelmezésében alkalmazza az általa tanult drámaelméleti és drámatörténeti fogalmakat (pl. analitikus és abszurd dráma, epikus színház, elidegenedés);
- a lírai művek értelmezésében alkalmazza az általa tanult líraelméleti és líratörténeti fogalmakat (pl. lírai én, beszédhelyzetek, beszédmódok, ars poetica, szereplíra);
- a tantárgyhoz kapcsolódó fogalmakkal bemutatja a lírai mű hangulati és hangnemi sajátosságait, hivatkozik a mű verstani felépítésére; szükség esetén a mű értelmezéséhez felhasználja történeti ismereteit;
- a mű értelmezésében összekapcsolja a szöveg poétikai tulajdonságait a mű nemzeti hagyományban betöltött szerepével;
- tájékozottságot szerez régiója magyar irodalmáról és kulturális intézményeiről (múzeum, könyvtár, színház)
- felfedezi és alkalmazza a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságait és összefüggéseit;

- felidézi és alkalmazza a látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat;
- koncentrált figyelemmel végzi a játékszabályok adta keretek között tevékenységeit;
- megfigyeli, azonosítja és értelmezi a társaitól és a környezetéből érkező hatásokat és az azokra adott saját válaszait;
- értelmezi önmagát egyénként és a csoport részeként, a csoporton belüli viszonyrendszerben betöltött helye szerint a csoportos játékok során.
- továbbfejleszti együttműködésre és konszenzus kialakítására irányuló gyakorlatát, kiveszi részét a közös döntéshozatali folyamatokból.
- az alkotótevékenység során adekvát és alkotó módon használja a megismert és általa alkotott kifejezési formákat, felfedezi a tárgyi világ kínálta eszközöket, ezek művészi formáit, a színházi vizualitás eszköztárát, használja a tér sajátosságaiban rejlő lehetőségeket, adekvát módon alkalmazza a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit;
- ismeri és alkalmazza a szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségeket, felismeri az empátia jelentőségét, ismeri és tudatosan alkalmazza a kapcsolat létrehozásának és fenntartásának technikáit, ismeri és alkalmazza a kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejét, a feszültség eszközeit és szerepét a dramatikus tevékenységekben;
- felfedezi a színházi kommunikáció erejét, alkalmazza a tanult dramatikus technikákat a helyzetek megjelenítésében, a történetek dramatizálásában és a figurateremtés folyamatában, felismeri és alkalmazza a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségeket;
- megkülönbözteti és tudatosan alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat, értelmezi a megélt, a látott, hallott, olvasott vagy kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;
- felfedezi a történetek jelentőségét az emberi kommunikációban, az értékek közvetítésében és a kulturális hagyomány átörökítésében;
- felismeri a színházi élmény fontosságát, és a színházi előadást a dramatikus tevékenységek kiindulópontjául is használja, a színházi előadást önmaga és a világ megértésének élményszerű formájaként értelmezi, felismeri a színházi előadásokban a művészettel élés lehetőségének egyik formáját.
- felismeri és azonosítja a dramatikus szituációk jellemzőit, elemzi és dramatikus eszközökkel feldolgozza a problémahelyzeteket és megvizsgálja azok lehetséges megoldási alternatíváit, értékítéletet formál, amelyet a problémahelyzet jellemző vonásaival indokol.
- értelmezi és rendszerezi a dráma- és színháztörténeti, dráma- és színházelméleti, valamint a kortárs színházra vonatkozó ismereteit és élményeit, saját munkájában alkalmazza, a látott előadásokban felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait.

Témakörök és óraszámok a helyi tantervben

Témakör	Tervezett óraszám
Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	40 (22+18)
<i>Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából</i>	22
<i>Arany János</i>	<i>14</i>
Epika: Toldi estéje, balladák (Ágnes asszony, V. László, Vörös Rébék)	
Líra (Fiannak, Letésem a lantot, Kertben, Epilógus, Mindvégig)	
<i>Mikszáth Kálmán</i>	<i>6</i>
Novellák (Az a fekete folt, Bede Anna tartozása, A bányai csoda) Beszterce ostroma	
<i>Számonkérés (szövegalkotás)</i>	<i>2</i>
<i>Színház- és drámatörténet, Madách (a dráma és színház modul órakeretéből)</i>	18
Szabályjátékok, dramatikus játékok (szöveg, mozgás, tánc, ritmus)	
Rögtönzés, saját vagy ismert történetek feldolgozása	
Dramaturgiai ismeretek (színpad, fény, hang, terek)	
Dráma- és színházelmélet	
Színpadgyakorlat (beszéd, szavalás, előadás)	
Drámaelemzés - Madách Imre: Az ember tragédiája	

Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából

Arany János

Óraszám: 14

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a művek értelmezése, elemzése alapján
- Arany János epikus és lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek. A kortárs történelem megjelenése. Balladaköltészetének formai és tematikus jellemzői. Népiesség és romantika az életműben.)
- Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Ószikék)

- Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany János életének meghatározó eseményeit megismeri
- Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése

FOGALMAK

ballada (egyszólamú, többszólamú, lineáris, körkörös, történelmi és lélektani balladák), sűrítés, ellipszis, kihagyás, hiány, önironia, eszményítő realizmus, idő- és értékszembesítés, evokáció, intertextualitás, bűn és bűnhődés, skót balladaforma

Mikszáth Kálmán

Óraszám: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása
- A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában
- Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban
- A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése
- Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása
- Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás, élet, halál, értékrend, változás) vizsgálata Mikszáth műveiben

FOGALMAK

különc, donquijoteizmus, anekdota, narrátor, narráció, elbeszélésmód, egyenes és függő beszéd, szabad függő beszéd

Színház- és drámatörténet, Madách (a dráma és színház modul órakeretéből)

Óraszám: 18 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Játékbátorság fejlesztése
- Az együttműködés megteremtése
- Elfogadó légkör megalapozása
- A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságainak és összefüggéseinek felfedezése és alkalmazása.
- A látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások felidézése és alkalmazása
- Összetett verbális és mozgásos koncentrációs gyakorlatok
- Hosszan tartó, koncentrált figyelemmel végzett tevékenység a játékszabályok adta keretek között
- Páros és kiscsoportos egyensúly- és bizalomgyakorlatok
- Ön- és társismeret kialakítása, erősségek megtapasztalása, gyengeségek fejlesztése
- Az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat továbbfejlesztése

- A verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát és alkotó módon történő alkalmazása
- A környezet jelenségeinek megfigyelése és a tapasztalatok felhasználása a dramatikus tevékenységekben
- Részvétel a közös döntéshozatali folyamatokban
- Összetett kommunikációs játékok különböző munkaszervezési módokban
- Interakciós és szituációs játékok különféle eszközökkel (pl. tárgy, báb, zene, mozgás, tánc)
- Történetek (látott, hallott, olvasott, a tanár által hozott, a tanulók élményeiből építkező történetek) feldolgozása összetett dramatikus kifejezési formák és ábrázolási módok alkalmazásával
- A problémahelyzetek, döntési helyzetek értelmezése, megvitatása és dramatikus eszközökkel történő feldolgozása
- Egyéni történetekből közös történet alkotása
- A történetekben megjelenő értékrendszerek felfedezése és értelmezése
- Történet és forma egymásra hatásának felismerése
- Madách Imre *Az ember tragédiája* című művének közös órai feldolgozása
- A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése
- A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása
- Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet? Van-e fejlődés a történelemben?)
- Eszmék, nemek kapcsolatának vizsgálata a műben
- tér- és időszerkezet sajátosságainak felismerése, a mű szerkezete, a színek kapcsolódásának logikája

FOGALMAK

tempó és ritmus, együttműködés, egyensúly, átadás és átvétel, impulzus, hatás és ellenhatás, bizalom, önismeret, társismeret, drámajáték, kommunikáció, interakció, szituáció, önkifejezés, gesztus, mimika, testbeszéd, döntési helyzet, elágazási pont, variáció, kontraszt, cselekmény, cselekményszál, hatás, időkezelés, idősíkváltás, flashback, fókusz, keret, jelentés, mondandó, tanulság, konfliktus, konfliktusrendszer, ellentét, párhuzam, metafora, szimbólum, csomópont, fordulat, tükrözés, dráma, drámaiság, dramatisálás, dramaturgia, dramaturg; feszültség, várakozás, fokozás, késleltetés, kitérő (epizód), akadály (gát), felismerés; expozíció, bonyodalom, válság (krízis), drámai vétség (hübrisz), sorsfordulat, katasztrófa, keretszín, történeti színek, eszmék, Hegel, történelem és történet kapcsolódása, történelemszemlélet, időszerkezet, falanszter, tézis-antitézis

A XIX. század második felének világirodalma. A realizmustól a klasszikus modernség irodalmáig	27 (14+13)
A) A nyugat-európai irodalom - epika	2
A realista regény (Balzac: Goriot apó vagy Stendhal: Vörös és fekete c. regényéből részletek)	

A realista dráma (a dráma és színház modul órakeretéből) Dráma- és színháztörténet (Ibsen)	5
B) Az orosz irodalom	5
a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg	
b) Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek)	
c) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála	
d) Színház- és drámatörténet: (a dráma és színház modul órakeretéből) Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi	8
C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai	3
Charles Baudelaire, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud költészetéből	
D) Szemelvények a XIX. század második felének és a századforduló magyar irodalmából	4
Tompa Mihály, Gárdonyi Géza és Vajda János műveiből	

A) A nyugat-európai irodalom (realizmus a nyugat-európai irodalomban)

óraszám: 7 óra (2+5 óra a dráma és színház modul órakeretéből)

B) Az orosz irodalom (realizmus az orosz irodalomban)

óraszám: 13 óra (5+8 a dráma és színház modul órakeretéből)

C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai

óraszám: 3

D) Szemelvények a XIX. század második felének és a századforduló magyar irodalmából

óraszám: 4

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján
- A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának áttekintése
- Lírai szövegek közös értelmezése a poétikai fogalmak segítségével
- Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése
- Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban
- A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése
- A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése
- A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása
- A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele
- A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)
- a drámák feldolgozásához a már ismertett színház és dráma modul eszköz- és kifejezésrendszerét használjuk fel
- A XIX. századi magyar alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése
- A század magyar irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése

- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma, szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, színesztézia, kiátkozott költő, nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal, történelmi regény, fikció

A magyar irodalom a XX. században	44
<i>Életművek a XX. század magyar irodalmából</i>	<i>50</i>
Bevezetés a századforduló irodalmába	2
Ady Endre Góg és Magóg fia vagyok én..., Héja-nász az avaron, Harc a Nagyúrral, Új vizeken járok, Az ős Kaján, A Sion-hegy alatt, Az Úr érkezése, Kocsi-út az éjszakában, Emlékezés egy nyár-éjszakára, Őrizem a szemed	14
Babits Mihály In Horatium, A lírikus epilógja, Esti kérdés, Jobb és bal, Mint különös hírmondó, Ősz és tavasz között, Jónás könyve, Jónás imája	12
Kosztolányi Dezső A szegény kisgyermek panaszai (részletek); Boldog, szomorú dal; Őszi reggeli; Halotti beszéd; Hajnali részegség; Édes Anna; Esti Kornél (egy novella)	12
Herczeg Ferenc Az élet kapuja, Fekete szüret a Badacsonyon, Bizánc (dráma)	5
<i>Összegzés, számonkérés, szövegalkotás</i>	5
<i>Portrék a XX. század magyar irodalmából</i>	<i>14</i>
Móricz Zsigmond Tragédia, Úri muri, Barbárok	8
Wass Albert Adjátok vissza a hegyeimet!, Üzenet haza	4
<i>Szövegértés, szövegalkotási feladatok</i>	2

<i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.</i>	9
Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
Juhász Gyula, Tóth Árpád Tiszai csönd, Anna örök, Esti sugárkoszorú, Lélektől lélekig, Isten oltó-kése	5
Karinthy Frigyes Így írtok ti (részletek), Találkozás egy fiatalemberrel	4
Kiselőadásokra és a kísérettségire való felkészülésre szánt órák (dráma és színház modul)	4

Életművek a XX. század magyar irodalmából

Bevezetés a századforduló irodalmába

óraszám: 2

Ady Endre

óraszám: 14

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háborúellenesség, stb.) és versformái
- Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében
- A szimbólumok újszerű használata az életműben
- A szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése
- Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése
- Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból
- Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával
- A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása
- A Nyugat születése, jelentőségének felismerése
- Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor percepciójában) tanulmányozása

FOGALMAK

századforduló, Nyugat, A Hét, Új Idők, alkotónemzedék, szimbolizmus, szecesszió, naturalizmus, impresszionizmus, versciklus, kötetkompozíció, programvers, szimultán versritmus vagy bimetrius verselés, Új Versek

Babits Mihály

óraszám: 12

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével
- Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése
- Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékőrzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása
- Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával
- Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei
- Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége

FOGALMAK

filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, irónia, szállóige

Kosztolányi Dezső

óraszám: 12

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása
- A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által
- Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése
- A lélektani vonatkozások tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában
- A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben
- Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)

FOGALMAK

homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás

Herczeg Ferenc

óraszám: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése

FOGALMAK

Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű

Portrék a XX. század magyar irodalmából

Móricz Zsigmond

óraszám: 8 óra

Wass Albert

óraszám: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata
- A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti hátterének feltárása
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben
- A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása

FOGALMAK

naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom

Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói

Juhász Gyula, Tóth Árpád

óraszám: 5 óra

Karinthy Frigyes

óraszám: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepének vizsgálata
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- Az **Így írtok ti** irodalmi jelentőségének megértése
- A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia

TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK

- A tananyag típusához, illetve a tanított diákközösséghez, iskola programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választ a tanár a különböző oktatási stratégiák közül.
- Az oktatási módszerek közül jellemző az előadás, a magyarázat, az elbeszélés és a házi feladatok.
- Számonkérések jellemző módja esszé és tesztek írása, műelemzések előkészítéseként gondolatterképek készítése. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok összeállítása.
- A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás alkalmazása.
- A kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása mellett az önálló munkavégzés és tanulás kialakítása is fontos feladat.
- A digitális oktatási módszereknek ebben a képzési szakaszban is kiemelt jelentősége van (pl. prezentációk készítése).
- Egyre hangsúlyosabb a szöveg önálló megértése, megadott szempontok alapján egy-egy mű önálló elemzése, ugyanakkor szükség van a tanár illetve a csoport visszajelzésére
- Az önálló munka mellett fontos szerepet kap a páros- illetve csoportmunka, a projektek
- A fakultáció megindulásával a differenciálásnak egyre nagyobb teret adhatunk
- A gondolatok szóbeli megfogalmazása és a vázlatírás mellett egyre hangsúlyosabb az írásbeli megnyilvánulás, szövegalkotás
- A második félév kiemelt eseménye a kisérettségi, amely előkészíti a nagy érettségien szükséges készségeket, gyakoroltatja a vizsgaszituációt, ezzel magabiztosságot, jártasságot alakít ki, illetve felhívja a figyelmet az esetleges hiányosságokra
- A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságaira, azok összefüggéseire figyeltető gyakorlatok alkalmazása

- A kifejező közlés alkalmazását lehetővé tevő gyakorlatok alkalmazása
- A térérzékelést, a térbeli tájékozódást, mozgáskoordinációt (ezzel együtt az egymáshoz való alkalmazkodást) fejlesztő összetett gyakorlatok
- A társismeret játécai (megfigyeléstől a felismerésig), bizalomgyakorlatok
- Kötött időben, osztálylétszámokkal is megvalósítható, játékszabályokhoz kötött ön- és csoportismereti gyakorlatok
- Az élmény megélésén keresztül jusson el a megértésig a tanuló
- Alkalmat kapjon az önmagára és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére;
- A drámán és színjátékon keresztül tanulja meg az önkifejezést;
- Részt vegyen közösségépítésben és közösségi alkotásban;
- Verbális és nonverbális kommunikációs készségek fejlesztése
- Empátiás készségek erősítése a dramatikus tevékenységekben való együttműködéssel;
- A tanulói aktivitásra építő tevékenységek során támaszkodunk a tanulás társas természetéből adódó előnyökre és a differenciált egyéni munka adta lehetőségekre. A tanulók igényei és lehetőségei szerint több önálló, egyéni vagy csoportos feladat adható.
- A drámai művek, megjelenített helyzetek alkotóelemeinek, a feszültség forrásainak dramaturgiai szempontú elemzése
- Választott művek, műrészletek, szövegrészek feldolgozása, értelmezése, megjelenítése
- A drámai művek szerkezetének vizuális vagy térbeli ábrázolása
- Megbeszélés, vita, értelmezés – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben
- A művek önálló megismerése és értelmezése mellett elvárt az önálló gondolatok megfogalmazása, vázlat írása
- A diákok gondolatainak egyre nagyobb teret kell biztosítani, de szükségük van a tanári megerősítésre, a helyes értelmezési tartomány beazonosítására
- Vita a megismert művek és a saját gondolatok, elvek alapján
- Együttműködés és feladatmegosztás a diákok önszerveződése alapján
- Sikerorientált, a helyes önértékelés kialakulását segítő visszajelzések alkalmazása